

Received: October 31, 2024

Revised: April 30, 2025

Accepted: May 18, 2025

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนางหลง
อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Management according to the Principles of Good Governance at Nang Long Subdistrict
Administrative Organization in Cha-uat District, Nakhon Si Thammarat Province

วรวิทย์ คงนง (Worawit Kongnong)¹

กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย (Kittipong Keatwatcharachai)²

E-mail: mainumnt13@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนางหลง (อบต.นางหลง) อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต.นางหลง การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร ประธานสภา กำนัน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พนักงานส่วนตำบล ผู้นำชุมชน และประชาชน ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องและประเด็นต่าง ๆ เป็นอย่างดี จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุป

ผลการศึกษาพบว่า 1) อบต.นางหลง มีการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับดี โดยมีการดำเนินการในบางประเด็นที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล 10 ประการ คือ (1) หลักประสิทธิภาพ มีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ (2) หลักประสิทธิภาพ มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัด (3) หลักการตอบสนอง มีการดำเนินการที่ตอบสนองความต้องการของ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(Master's Degree in Public Administration students of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University)

² รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(Associate Professor in the Department of Management Science at Sukhothai Thammathirat Open University)

ประชาชนที่รวดเร็ว (4) หลักการรับผิดชอบ มีการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบต่อการดำเนินการ (5) หลักความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา (6) หลักการมีส่วนร่วม มีการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ (7) หลักการกระจายอำนาจ มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ (8) หลักนิติธรรม มีการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย (9) หลักความเสมอภาค มีการให้บริการประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และ (10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ มีการสนับสนุนให้หาข้อยุติร่วมกันโดยไม่เกิดความขัดแย้ง และ 2) มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวอยู่บ้าง ซึ่งต้องนำข้อเสนอแนะมาพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต.นางหลง ให้ดีขึ้นต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ การบริหารจัดการ หลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลนางหลง อำเภอยะหา
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Abstract

The purposes of this study were: 1) to study the management conditions according to the principles of Good Governance of the Nang Long Subdistrict Administrative Organization in Cha-ua District (Nanglong), Nakhon Si Thammarat Province; and 2) to study the problems and suggestions for the management according to the principles of Good Governance of the Nanglong. The study was qualitative research. The key informants included executives, the Chairman of the Council, the Director of the Subdistrict Health Promoting Hospital, and sub-district employees – a total of 15 people who are directly involved and have a good understanding of various issues. Information was collected using structured interviews and group discussions. Data were analyzed by drawing conclusions.

The results of the study showed that 1) the Nanglong had a good level of implementation of the principles of Good Governance. The implementation of certain issues aligns with the elements of the 10 principles of Good Governance, namely: (1) Effectiveness Principle, where the implementation meets the established objectives and targets; (2) Efficiency Principle: Budget spending is economical; (3) Responsiveness Principle: Actions are taken to quickly respond to the needs of the people; (4) Accountability Principle: Official duties are performed in accordance with authority and responsibility for implementation;

(5) Transparency Principle: Information is disclosed honestly; (6) Principle of Participation: There is collaboration with various sectors; (7) Principle of Decentralization: Decision-making power is decentralized to the officials who implement it; (8) Rule of Law: Official duties are performed in accordance with authority and duties under the provisions of the law; (9) Principle of Equality: All citizens are served equally; and (10) Principle of Consensus: Support is given to finding joint solutions without conflict. 2) There are some obstacles to the implementation of the above principles. The suggestions must be used to develop the management according to the principles of good governance of the Nanglong in the future.

Keywords: Administration, Good Governance, Nang Long Subdistrict Administrative Organization, Cha-uat District, Nakhon Si Thammarat Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ทำให้ประเทศไทยและหลายประเทศในทวีปเอเชียต้องขอความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งการขอรับความช่วยเหลือเหล่านั้น ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องมีการปรับปรุงให้เกิดธรรมาภิบาลในการบริหารงานที่เป็น การบริหารงานโดยประชารัฐ ซึ่งมีการส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงเป็นพหุภาคี และประสานการสนับสนุนซึ่งกัน และกันระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และความ รับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่มีต่อประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โปร่งใส เสมอภาค และเป็นธรรม

แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี Good Governance เป็นแนวทาง สำคัญที่รัฐบาลได้นำมาใช้ในการจัดระเบียบให้สังคมและประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข เพื่อช่วยป้องกัน แก้ไขหรือบรรเทาปัญหาหรือวิกฤติต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร และสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการที่ขาดความโปร่งใส บุคลากรขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนการขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการปฏิบัติงานของ ภาคราชการและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทั่วถึง เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้ประเทศไทย มีการบังคับใช้และปรับแก้กฎหมายต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้เกิดธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐ โดยหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น จะต้องพัฒนาองค์การ และตนเองเพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการประชาชนอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ ไม่มีขั้นตอน

การปฏิบัติราชการเกินความจำเป็น เกิดความคั่งค้าง และมีเป้าหมายสำคัญคือ ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า มั่นคง และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สถาพร วิชัยรัมย์, 2563)

การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในหน่วยงานก็เพื่อให้ประชาชนผู้ใช้บริการเกิดความเชื่อถือศรัทธาว่า ดำเนินงานมีความโปร่งใส ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริหารงานของรัฐ รวมทั้งพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานมีปริมาณที่ลดลง ซึ่งในปี พ.ศ. 2542 สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2542 และมีผลบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐ ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 นับได้ว่าเป็นก้าวแรกหรือเรียกได้ว่าเป็นการวางรากฐานในการบริหารราชการแนวใหม่ สอดรับกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้การรับรองหลักการของธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ผ่านการกำหนดเป็นนโยบายแห่งรัฐในมาตรา 76 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และมีการกำหนดแผนการปฏิรูปประเทศมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศกำหนดประเด็นเนื้อหาสาระสำคัญเพื่อการปฏิรูป 4 ประเด็น ประกอบด้วย 1) การกระจายอำนาจและการพัฒนานักการเมือง 2) การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 4) การสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักพัฒนาและส่งเสริมธรรมาภิบาล สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ [สำนักงาน ป.ป.ช.], 2564, น. 1-6)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องให้ความสำคัญและขับเคลื่อนธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในองค์กร ซึ่ง อบต.นางหลง ได้ให้ความสำคัญและนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการแต่ผลการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลในองค์กรยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก ผู้ศึกษาซึ่งเป็นบุคลากรในสังกัด อบต.นางหลง จึงเห็นความสำคัญในการเริ่มต้นที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต.นางหลง ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในองค์กรอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต.นางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต.นางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลกล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ โดยธนาคารโลก (World Bank) เป็นผู้นำหลักการดังกล่าวมาใช้เป็นเงื่อนไขในการขอรับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของประเทศที่ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ โดยจำแนกองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ 6 องค์ประกอบคือ 1) ความรับผิดชอบ 2) เสถียรภาพทางการเมือง 3) ความมีประสิทธิภาพของรัฐบาล 4) การบังคับกฎหมายที่มีคุณภาพ 5) หลักนิติธรรม และ 6) การควบคุมการทุจริตคอร์รัปชัน (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2550 อ้างถึงใน รัชฎาธิปไตย อุปลัมภ์ประชา, 2558) ในขณะที่คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific: UNESCAP) ได้ให้นิยามว่า ธรรมาภิบาล มีองค์ประกอบ 8 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม 2) นิติธรรม 3) ความโปร่งใส 4) การตอบสนอง 5) การมุ่งเน้นฉันทามติ 6) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม และไม่ละเลยบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดออกไปจากสังคม 7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8) การรับผิดชอบต่อ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2558) นอกจากนี้ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์มารวมไว้ในการกำหนดคุณลักษณะของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล รวม 9 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วม 2) นิติธรรม 3) ความโปร่งใส 4) การตอบสนอง 5) การมุ่งเน้นฉันทามติ 6) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม 7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8) การรับผิดชอบต่อ และ 9) วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (UNDP, 1997 อ้างถึงใน ลัดดา ผลวัฒนะ, 2557, น. 21-22)

สำหรับประเทศไทย สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดหลักสำคัญในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (สำนักงาน ก.พ.ร., 2552, น. 8-9) ได้จัดทำเกณฑ์เพื่อการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยยึดหลักธรรมาภิบาลมาเป็นองค์ประกอบของเกณฑ์ด้วยการวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ร่วมระหว่าง 1) หลักการกำกับดูแลองค์การที่ดี ซึ่งสำนักงาน ก.พ.ร. ส่งเสริม 2) หลักกฎหมายและแนวคิดการกำกับดูแลในประเทศไทย 3) หลักธรรมาภิบาลของต่างประเทศ ได้แก่ World Bank, UNESCAP, UNDP, OECD 4) หลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) และจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาจนได้ข้อสรุปว่า หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในภาครัฐมี 10 องค์ประกอบ คือ 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักประสิทธิภาพ 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอ

ภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ซึ่งจากข้อมูลที่ศึกษาพบว่า หลักนิติธรรมและหลักการรับผิดชอบหรือความรับผิดชอบต่อ เป็นหลักการที่องค์กรข้างต้นให้ความสำคัญเหมือนกัน ในส่วนของ อบต.นางหลง ได้บรรจุหลักธรรมาภิบาลไว้ในยุทธศาสตร์ อบต.นางหลง ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาด้านการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งกำหนดเป้าประสงค์ไว้ 5 ประการ คือ 1) อบต.นางหลง มีระบบการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี 2) อบต.นางหลง เป็นองค์กรที่มีความพร้อมในการให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ 3) อบต.นางหลง เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมการป้องกันการทุจริต 4) บุคลากรของ อบต.นางหลง มีการพัฒนาในด้านทักษะและศักยภาพในการปฏิบัติงาน และ 5) ประชาชน/บุคลากร ของ อบต.นางหลง ได้รับการพัฒนาในเรื่องของประชาธิปไตย การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป โดยมีระดับคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2562-2566) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2562-2565 ที่ระดับคะแนน 67.45, 73.73, 91.71 และ 92.72 ตามลำดับ โดยคะแนนปรับลดลงเล็กน้อยในปี 2566 ที่ระดับคะแนน 88.72 ประกอบด้วยคะแนนประเมินรายเครื่องมือ ได้แก่ IIT 81.81 คะแนน EIT ส่วนที่ 1 78.44 คะแนน EIT ส่วนที่ 2 96.04 คะแนน และ OIT 95.00 คะแนน

ศิริประภา พัฒม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี พบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักการมีส่วนร่วม หลักความเสมอภาค หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักการตอบสนอง หลักประสิทธิผล หลักการกระจายอำนาจ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ และหลักการรับผิดชอบต่อ ตามลำดับ

อังคณา ปากเกร็ด (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสามง่าม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มี 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านนิติธรรม คือ การดำเนินงานตามระเบียบและกฎหมาย (2) ด้านคุณธรรม คือ การดำเนินงานโดยยึดหลักความถูกต้อง (3) ด้านความโปร่งใส คือ การเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานแก่สาธารณชน (4) ด้านการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนแสดงความคิดเห็น (5) ด้านความรับผิดชอบต่อ คือ ให้อำนาจหน้าที่ของตน และ (6) ด้านความคุ้มค่า คือ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

ณฤเบศร์ อ่าวสกุล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลฉวาง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เทศบาลตำบลฉวาง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครราชสีมา มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในระดับสูงทั้ง 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบต่อ และหลักความคุ้มค่า

เกชา ใจดี (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดทำบริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลวังใต้ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดลพบุรี พบว่า ผู้นำชุมชนมีความเห็นว่าการนำ หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระดับค่อนข้างน้อย ส่วนประชาชนมีความเห็นว่า มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการ จัดทำบริการสาธารณะเป็นบางครั้ง

วิจิต บุญสนอง (2554) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่าแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1) ด้านหลักนิติธรรม คือ การเสริมสร้าง ประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่นโดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม 2) ด้านหลัก คุณธรรม คือการเสริมสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชา กับผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ด้านหลักความโปร่งใส คือ การเสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้ 4) ด้านการมีส่วนร่วม คือ แนวทางการเสริมสร้าง กระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ ในการหาฉันทามติร่วมกันระหว่างประชาชนและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น 5) ด้านความรับผิดชอบ คือ แนวทางการเสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรได้เคารพในความ คิดเห็นที่แตกต่างและกล้ายอมรับผลของการกระทำพร้อมรับการตรวจสอบ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า คือ แนวทางการเสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบและ เหมาะสมกับการดำเนินงาน 7) ด้านหลักความเสมอภาค คือ แนวทางการส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ โดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย 8) ด้านหลักความสอดคล้อง คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ทราบถึงความ ต้องการของชุมชนและสังคมที่แท้จริง 9) ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ คือ การส่งเสริมให้มีการนำ วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิดวิสัยทัศน์ เชิงยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กรและท้องถิ่นว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากร และชุมชนเพียงใด และ 10) ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน คือ การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและ ศีลธรรมให้กับท้องถิ่นในการตระหนักภัยของการคอร์รัปชัน

มนตรี สุขคุณานนท์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบล หนองซอก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการทำงานทั้ง 6 หลัก ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม มีการบริหารงานด้วยความถูกต้อง เป็นธรรม และตรวจสอบได้ 2) หลัก คุณธรรม มีการปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรมเสมอภาค 3) หลักความโปร่งใส การบริหารการเงินและ งบประมาณยึดหลักการนี้มากที่สุด 4) หลักการมีส่วนร่วม มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ทุกครั้ง 5) หลักความรับผิดชอบ มีการนำมาเป็นแนวปฏิบัติของพนักงานโดยปฏิบัติได้ตามตัวชี้วัดที่กำหนด

และ 6) หลักความคุ้มค่า นำมาใช้ในการบริหารและการปฏิบัติงานโดยเน้นถึงความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ธีระพงษ์ จันทบูรณ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานขององค์การตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลพรุพี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ 1) ด้านหลักนิติธรรม ได้มีการออกข้อบัญญัติของตำบล 2) ด้านหลักคุณธรรม มีการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประชาชน 3) ด้านหลักความโปร่งใส มีการควบคุมและเปิดโอกาสให้ ประชาชนตรวจสอบการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ของ อบต. 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ภาค ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำงานกับ อบต. 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ได้มีการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน ปรับปรุงขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ และ 6) การหลักความคุ้มค่า มีการดำเนินการจัดซื้อจัด จ้างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างคุ้มค่ามากที่สุด

สำราญ บรรจง (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมือง บางศรีเมือง อำเภอมะนังนบุรี จังหวัดนบุรี พบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของ เทศบาลเมืองบางศรีเมืองโดยภาพรวมเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มี 4 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลัก คุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบต่อส่วนหลักความโปร่งใสและหลักความคุ้มค่าไม่เป็นไป ตามหลักธรรมาภิบาล และ

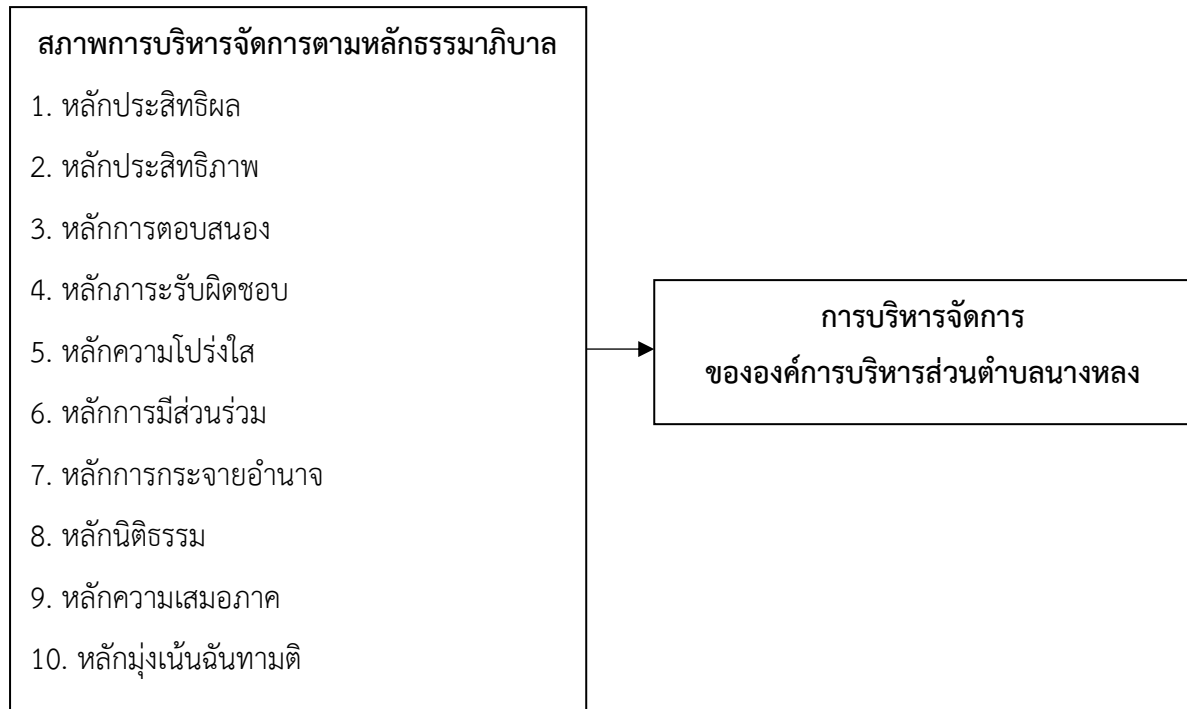
พงษ์ศักดิ์ ศักดิ์พงษ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ของเทศบาล ตำบลบึงยี่โถ อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบว่า 1) กลุ่มพนักงานข้าราชการและลูกจ้างของเทศบาลมีความ คิดเห็นว่าเทศบาลตำบลบึงยี่โถมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานระดับมาก เมื่อพิจารณาใน รายละเอียดพบว่าล้วนมีการบริหารงานตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อส่วนหลักความคุ้มค่าในระดับมากทั้งสิ้น 2) กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านและประชาชนมีความ คิดเห็นว่าเทศบาลตำบลบึงยี่โถมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา ในรายละเอียดพบว่ามีการบริหารงานตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อส่วนหลักความคุ้มค่าในระดับปานกลางทั้งสิ้น

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ผู้ศึกษานำองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลของสำนักงาน ก.พ.ร. มากำหนดเป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ที่ผ่านการประชุมและ พิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจนได้ข้อสรุปว่าเหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้ในภาครัฐ เพื่อศึกษาสภาพการบริหาร จัดการตามหลักธรรมาภิบาล 10 ด้าน ขององค์การบริหารส่วนตำบลนางหลง ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ

หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ที่มา: สำนักงาน ก.พ.ร. (2552)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในด้านต่าง ๆ ของ อบต. นางหลง

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก เลือกด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงและมีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อและประเด็นต่าง ๆ ที่ศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ประกอบด้วย

2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน ประกอบด้วย

2.1.1 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนางหลงที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน

2.1.2 ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนางหลงที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน

2.1.3 กำนันตำบลนางหลงที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน

2.1.4 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนางหลงที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน

2.1.5 ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนางหลงที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน

2.1.6 ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตำบลนางหลงและอาศัยอยู่จริงไม่น้อยกว่า 10 ปี

จำนวน 2 คน

2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

2.2.1 รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนางหลงที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน จำนวน 2 คน

2.2.2 พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติหน้าที่ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลนางหลงไม่น้อยกว่า

5 ปี จำนวน 2 คน

2.2.3 ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้นำตามธรรมชาติ จำนวน 2 คน

2.2.4 ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในตำบลนางหลงและอาศัยอยู่จริงไม่น้อยกว่า 10 ปี

จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยใช้คำถามเดียวกันกับผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ทุกคน ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ **ส่วนที่ 1** สถานภาพส่วนตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ **ส่วนที่ 2** การประเมินสภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนางหลง และ **ส่วนที่ 3** ปัญหาข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนางหลง และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการอภิปรายกลุ่มในประเด็นที่กำหนด โดยผู้ศึกษาจะทำหน้าที่ในการกระตุ้นให้คนในกลุ่มพูดคุยกันในประเด็นที่กำหนด

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

4.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ ตำรา เอกสารประกอบการบรรยาย เอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สารานุกรม พจนานุกรม งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารของทางราชการ นโยบาย กฎ ระเบียบ พระราชบัญญัติ ข้อกำหนด ประกาศ เป็นต้น

4.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม 2 ส่วน คือ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยติดต่อกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อนัดหมายและขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้เท่านั้น ในการสัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึกและทบทวนคำพูดตามที่จดบันทึกกับผู้ให้สัมภาษณ์ทุกข้อคำถาม จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ และนำมาวิเคราะห์ต่อไป และ 2) การสนทนากลุ่ม (Focus group) ดำเนินการโดยประสาน อบต. นางหลง เพื่อขอใช้สถานที่ในการจัดสนทนากลุ่ม ประสานกลุ่มเป้าหมายเพื่อนัดหมายวัน เวลา และดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยจดบันทึกข้อมูลในแต่ละประเด็นสนทนา และทบทวนข้อสรุปของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มตาม

จดบันทึกทุกประเด็นสนทนา จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาตรวจสอบและนำมาวิเคราะห์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิด โดยแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยนำหลักการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) มาใช้ในการตรวจสอบข้อมูล โดยเริ่มต้นจากการจัดการข้อมูลที่ได้ศึกษามาทั้งหมดให้เป็นระบบทั้งข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการศึกษา จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นเพื่อสรุปผลการศึกษาแยกเป็นประเด็นเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้สองประเด็น แล้วนำผลการศึกษาทั้งสองประเด็นมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันของข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับข้อมูลจากเอกสาร เพื่อใช้ในการอภิปรายผลและนำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย ซึ่งอาจเสริมด้วยคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์บางตอน เพื่อเน้นความหมายให้เด่นชัด

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนางหลง อำเภอยะยวด จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร พบว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ โดยธนาคารโลก (World Bank) เป็นผู้นำหลักการดังกล่าวมาใช้เป็นเงื่อนไขในการขอรับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของประเทศที่ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ โดยจำแนกองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ 6 องค์ประกอบ ในขณะที่คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific: UNESCAP) ได้ให้นิยามว่า ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ 8 ประการ นอกจากนี้โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์มารวมไว้ในการกำหนดคุณลักษณะของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล รวม 9 ประการ สำหรับประเทศไทย สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดหลักสำคัญในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ 6 ประการ และสำนักงาน ก.พ.ร. จัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาจนได้ข้อสรุปว่า หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good

Governance) ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในภาครัฐมี 10 องค์ประกอบ ซึ่งจากข้อมูลที่ศึกษาพบว่า หลักนิติธรรมและหลักการรับผิดชอบต่อหรือความรับผิดชอบต่อ เป็นหลักการที่ธนาคารโลก (World Bank) คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) สำนักนายกรัฐมนตรี และ สำนักงาน ก.พ.ร. ให้ความสำคัญเหมือนกัน

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนางหลง อำเภอลือชัย จังหวัดนครราชสีมา

(1) **หลักประสิทธิภาพ** พบว่า อบต.นางหลง มีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยกำหนดทิศทางที่ชัดเจนผ่านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

(2) **หลักประสิทธิภาพ** พบว่า อบต.นางหลง มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุด มีการกำหนดระยะเวลาในการให้บริการประชาชนและให้บริการด้วยความรวดเร็ว

(3) **หลักการตอบสนอง** พบว่า อบต.นางหลง มีการดำเนินการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนที่รวดเร็ว โดยกำหนดช่องทางการติดต่อเพื่อรับทราบข้อมูลความต้องการ ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนหลากหลายช่องทาง ได้แก่ ติดต่อที่สำนักงาน ติดต่อผ่านสมาชิกสภาฯ ช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ เฟซบุ๊ก เว็บไซต์สำนักงาน และอีเมล

(4) **หลักการรับผิดชอบต่อ** พบว่า อบต.นางหลง ปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ รับผิดชอบต่อการดำเนินการ มีช่องทางให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบ และมีการแต่งตั้งภาคประชาชนเป็นคณะทำงาน

(5) **หลักความโปร่งใส** พบว่า อบต.นางหลง มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมาและเข้าถึงได้สะดวกผ่านช่องทางที่หลากหลาย ประชาชนสามารถตรวจสอบกระบวนการทำงานได้ โดยมีคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2562-2566) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2562-2565 ที่ระดับคะแนน 67.45, 73.73, 91.71 และ 92.72 ตามลำดับ โดยคะแนนปรับลดลงเล็กน้อยในปี 2566 ที่ระดับคะแนน 88.72

(6) **หลักการมีส่วนร่วม** พบว่า อบต.นางหลง มีการทำงานร่วมกับภาคประชาชน และภาคส่วนต่าง ๆ ในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผล และประเมินผล โดยมีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการทำงานร่วมกัน

(7) **หลักการกระจายอำนาจ** พบว่า อบต.นางหลง มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ การกระจายอำนาจทางการบริหารและการสั่งการแทน โดยจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร

(8) **หลักนิติธรรม** พบว่า อบต.นางหลง ปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รับฟังความคิดเห็นของทุกกลุ่มทุกฝ่าย

(9) **หลักความเสมอภาค** พบว่า อบต.นางหลง ให้บริการประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ทุกคนจะได้รับการปฏิบัติแบบเดียวกันโดยไม่แบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ศาสนา การศึกษา ถิ่นกำเนิด สภาพร่างกาย ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

(10) **หลักมุ่งเน้นฉันทามติ** พบว่า อบต.นางหลง สนับสนุนการทำงานร่วมกัน โดยให้ทุกกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและหาข้อยุติร่วมกัน โดยไม่เกิดความขัดแย้ง

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

(1) **หลักประสิทธิภาพ** พบว่า

- ปัญหา คือ การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนทุกคนนั้นยังทำได้ไม่ดีนัก เนื่องจากประชาชนมีความต้องการที่หลากหลายแตกต่างกัน งบประมาณจำกัด ทำให้การบริหารงานยังไม่เป็นมาตรฐานเท่าที่ควร

- ข้อเสนอแนะ คือ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความต้องการ การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน และการขอจัดสรรงบประมาณ

(2) **หลักประสิทธิภาพ** พบว่า

- ปัญหา คือ บุคลากรไม่เพียงพอ มีงบประมาณจำกัด

- ข้อเสนอแนะ คือ การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ พร้อมกับการพัฒนาทักษะของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยี ขอจัดสรรงบประมาณและจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้น

(3) **หลักการตอบสนอง** พบว่า

- ปัญหา คือ การสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนผู้รับบริการที่เข้าใจไม่ตรงกัน เครือข่ายบริการอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ไม่ดีพอ และบุคลากรมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอในการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ทันที

- ข้อเสนอแนะ คือ พัฒนาทักษะการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ ให้ความสำคัญกับช่องทางที่ประชาชนสะดวกและได้รับการตอบสนองเร็วที่สุด กำหนดช่องทางการรับแจ้งข้อมูลหลากหลายช่องทาง และมีการวัดผลความพึงพอใจ

(4) **หลักการรับผิดชอบ** พบว่า

- ปัญหา คือ มีการยึดติดกับวิธีปฏิบัติงาน ธรรมเนียมปฏิบัติ หรือวัฒนธรรมองค์กรแบบเดิม และไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

- ข้อเสนอแนะ คือ สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พร้อมรับการตรวจสอบ ส่งเสริมการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและพร้อมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ แต่งตั้งผู้นำตามธรรมชาติร่วมเป็นคณะทำงานที่หลากหลาย กำหนดเป็นนโยบายและสร้างแบบอย่างที่ดี

(5) หลักความโปร่งใส พบว่า

- ปัญหา คือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ อบต.นางหลง ยังไม่ทั่วถึง ประชาชนบางกลุ่มเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้น้อย

- ข้อเสนอแนะ คือ การประชาสัมพันธ์ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับรู้ โดยให้ความสำคัญกับช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว

(6) หลักการมีส่วนร่วม พบว่า

- ปัญหา คือ กระบวนการทำงานยังไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่าที่ควร คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมน้อย

- ข้อเสนอแนะ คือ การสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม การรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น

(7) หลักการกระจายอำนาจ พบว่า

- ปัญหา คือ ท้องถิ่นได้รับการกระจายอำนาจเพียงบางส่วนต้องได้รับความเห็นชอบจากส่วนกลางในหลายเรื่อง ยังขาดความพร้อมในการกระจายอำนาจให้เอกชนหรือประชาชนดำเนินการแทน

- ข้อเสนอแนะ คือ ปรับปรุงกฎหมาย กระจายอำนาจให้ประชาชนดำเนินการเองในเรื่องที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มในพื้นที่

(8) หลักนิติธรรม พบว่า

- ปัญหา คือ ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการบังคับใช้กฎหมาย เกิดความขัดแย้งในการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด

- ข้อเสนอแนะ คือ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้ประชาชนชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกฎ ระเบียบตั้งแต่ต้น ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัดและลงโทษทางวินัยอย่างจริงจังหากกระทำผิด

(9) หลักความเสมอภาค พบว่า

- ปัญหา คือ การปฏิบัติแบบเดียวกันไม่สามารถสร้างความพึงพอใจและตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้รับบริการแต่ละกลุ่มที่มีความแตกต่างกันได้

- ข้อเสนอแนะ คือ การจัดทำข้อมูลเชิงรุกกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และอำนวยความสะดวกให้เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการตามสถานะสภาพทางร่างกายเฉพาะบุคคล

(10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ พบว่า

- ปัญหา คือ ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน คิดถึงประโยชน์ของพวกเขา พ้องมากกว่าประโยชน์สาธารณะ
- ข้อเสนอแนะ คือ สนับสนุนให้ทุกกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น ส่งเสริมกิจกรรมสร้างความสามัคคี สร้างจิตสำนึกและส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ถูกต้องในการหาข้อยุติเพื่อประโยชน์สาธารณะและสร้างสังคมสงบสุขร่วมกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต.นางหลง อำเภอยะบะ จังหวัด นครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลตามองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล 10 ประการ และวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. หลักประสิทธิภาพ

ผลการศึกษา พบว่า อบต.นางหลง มีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยกำหนดทิศทางที่ชัดเจนผ่านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย จัดทำโครงการโดยคำนึงถึงการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของคนในพื้นที่ และมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี โดยพบปัญหา คือ การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนทุกคน นั้นยังทำได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากประชาชนมีความต้องการที่หลากหลายแตกต่างกัน อีกทั้งมีงบประมาณจำกัดทำให้การบริหารงานยังไม่เป็นมาตรฐานเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความต้องการ กำหนดเป้าหมายร่วมกัน และการขอจัดสรรงบประมาณ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ศีรประภา พัดลม (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะ จังหวัดลพบุรี พบว่า มีการจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปี สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายของงาน และมีการติดตามผลการดำเนินงานในทุกปีงบประมาณ ดังนั้น อบต.นางหลง ควรมีการพัฒนาการดำเนินงานทั้งในเรื่องของการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้ครอบคลุมความต้องการของประชาชนมากขึ้นรวมถึงการสร้างระบบงานที่เป็นมาตรฐานมากยิ่งขึ้นด้วย สอดคล้องกับ ชีรพงษ์ จันทบูรณ์ (2553) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยสิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหินให้ความสำคัญมากประการหนึ่ง คือ การแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

2. หลักประสิทธิภาพ

ผลการศึกษา พบว่า อบต.นางหลง มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุด มีการกำหนดระยะเวลาในการให้บริการประชาชน และให้บริการด้วยความรวดเร็ว จัดทำขั้นตอนการรับบริการ โครงการให้บริการเคลื่อนที่ เช่น การฉีดวัคซีน ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า การจัดเก็บภาษี เป็นต้น โดยพบปัญหา คือ บุคลากรไม่เพียงพอและมีงบประมาณจำกัด ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้พร้อมกับการพัฒนาทักษะของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยี โดยขอจัดสรรงบประมาณและจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับมนตรี สุขคนานนท์ (2553) ที่ศึกษาเรื่องการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า มีการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม เลื่อนนำเทคโนโลยีมาใช้ได้เหมาะสมกับงาน พัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบ มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลที่จะได้รับและผลเสียหรือความคุ้มค่าที่เกิดประโยชน์มากน้อยเพียงใด ประชาชนได้ประโยชน์อย่างเต็มที่หรือไม่ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น อบต.นางหลง (2564, น. 27-32) ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาการบริหารจัดการองค์กร เป้าประสงค์ที่ 4 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลนางหลงมีการพัฒนาในด้านทักษะและศักยภาพในการปฏิบัติงาน

3. หลักการตอบสนอง

ผลการศึกษา พบว่า อบต.นางหลง มีการดำเนินการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนที่รวดเร็ว เช่น การซ่อมแซมท่อประปาชำรุด ถนนชำรุด ซึ่งจะดำเนินการซ่อมแซมภายใน 24 ชั่วโมง หากมีปัญหาขัดข้องไม่สามารถดำเนินการได้ทันทีก็จะแจ้งเหตุผลให้ประชาชนทราบ โดยมีการกำหนดช่องทางการติดต่อเพื่อรับทราบข้อมูลความต้องการ ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนหลากหลายช่องทาง ได้แก่ ติดต่อที่สำนักงาน ติดต่อผ่านสมาชิกสภา ช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ เฟซบุ๊ก เว็บไซต์สำนักงาน และอีเมล ไม่สอดคล้องกับศิริประภา พัดลม (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี พบว่า มีการกำหนดขั้นตอน ระยะเวลา การปฏิบัติงานภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้มารับบริการทราบ รวมถึงมีการปรับลดขั้นตอน ระยะเวลา ปฏิบัติงานกำหนดทำให้สร้างความพึงพอใจต่อผู้มารับบริการ สะท้อนให้เห็นว่า อบต.นางหลง ที่มีการตอบสนองความต้องการของประชาชนที่รวดเร็วด้วยการรับแจ้งข้อมูลผ่านช่องทางต่าง ๆ อยู่แล้วนั้นควรมีการดำเนินการปรับลดขั้นตอน ระยะเวลาปฏิบัติงานและประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้ประชาชนทราบ จะทำให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดีมากยิ่งขึ้น โดยในหลักการนี้ อบต.นางหลง พบปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนผู้รับบริการที่เข้าใจไม่ตรงกัน และจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ทันที ซึ่งข้อเสนอแนะในการแก้ไข

ปัญหา คือ การพัฒนาทักษะการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ และให้ความสำคัญกับช่องทางที่ประชาชนสะดวกและได้รับการตอบสนองเร็วที่สุด ประชาสัมพันธ์ช่องทางการรับแจ้งข้อมูลหลากหลายช่องทาง และมีการวัดผลความพึงพอใจ

4. หลักการรับผิตชอบ

ผลการศึกษา พบว่า อบต.นางหลง ปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ รับผิตชอบต่อการดำเนินการ มีช่องทางให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบ และมีการแต่งตั้งภาคประชาชนเป็นคณะทำงาน โดยประชาชนสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของ อบต. ได้สะดวก และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานได้ด้วย เช่น การเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นต้น สอดคล้องกับญัตติเบญจกิติ (2560) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลฉวาง อำเภอดงหลวง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการบริหารจัดการที่คำนึงถึงสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและต่อสังคม ใส่ใจกับปัญหาของประชาชน มีการแบ่งหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการให้บริการอย่างมีคุณภาพรวดเร็วเป็นธรรมและทั่วถึงโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลัก โดยในหลักการนี้ อบต.นางหลง พบปัญหาเรื่องการยึดติดกับวิธีปฏิบัติงาน ธรรมเนียมปฏิบัติหรือวัฒนธรรมองค์กรแบบเดิมที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พร้อมรับการตรวจสอบ ส่งเสริมการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและพร้อมรับผิตชอบต่อผลลัพธ์ แต่งตั้งผู้นำตามธรรมชาติร่วมเป็นคณะทำงานที่หลากหลาย กำหนดเป็นนโยบายและสร้างแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับอังคณา ปากเกร็ด (2562) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสามง่าม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัญหาด้านการดำเนินงานที่ขาดประสิทธิภาพของเทศบาลยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งสาเหตุเกิดจากการขาดวินัยของบุคลากร โดยแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ การจัดให้มีหน่วยตรวจสอบและติดตามข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพขึ้น มีการกำหนดขอบเขตเวลาของงานหรือมีบทกำหนดโทษของการปล่อยประละเลยงาน การมาสาย เจ้าหน้าที่ควรมีความรับผิดชอบหน้าที่ของตนตามมาตรฐานตำแหน่ง ไม่ควรปิดงานให้บุคคลอื่น การเป็นแบบอย่างที่ดี การปลูกฝัง การปรับทัศนคติให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายขององค์กร และเป้าหมายของเจ้าหน้าที่ที่สอดคล้องกัน ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มีการเอาใจใส่ต่อปัญหาชุมชน จัดให้มีการบริการสาธารณะอย่างมีคุณธรรมและทั่วถึง

5. หลักความโปร่งใส

ผลการศึกษา พบว่า อบต.นางหลง มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมาและเข้าถึงได้สะดวกผ่านช่องทางที่หลากหลาย ประชาชนสามารถตรวจสอบกระบวนการทำงานได้ โดยการดำเนินงานมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน สามารถตรวจสอบกระบวนการทำงานได้

สอดคล้องกับณฤเบศร์ อ่าวสกุล (2560) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีการบริหารจัดการโดยยึดความโปร่งใสสะท้อนได้จากการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการจ้างตามโครงการทุกครั้ง ซึ่งการบริหารจัดการของเทศบาลนั้นประชาชนสามารถติดตามการปฏิบัติงานของแต่ละแผนกได้อย่างใกล้ชิด โดยในหลักการนี้ อบต.นางรอง พบปัญหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ยังไม่ทั่วถึง ประชาชนบางกลุ่มเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้น้อย การแก้ไขปัญหาจึงควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับรู้มากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับช่องทางที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับอังคณา ปากเกร็ด (2562) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสามง่าม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสามง่าม คือ การเน้นย้ำให้มีการประชาสัมพันธ์ในสื่อทุกรูปแบบเพื่อขยายช่องทางเข้าถึงในทุกภาคส่วน ดำเนินการต่าง ๆ โดยเท่าเทียมเปิดเผยตรวจสอบได้เสมอ การปรับปรุงการทำงานในทุกช่วงเวลาและนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล ปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทุกปี เน้นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและลดขั้นตอนการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน ควรมีความเสมอภาค เท่าเทียม โปร่งใส เปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนทราบถึงการดำเนินงานของเทศบาลในทุกเรื่อง

6. หลักการมีส่วนร่วม

ผลการศึกษา พบว่า อบต.นางรอง มีการทำงานร่วมกับภาคประชาชน และภาคส่วนต่าง ๆ ในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผล และประเมินผล โดยมีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงที่ไม่มีอคติให้ประชาชนทราบและเข้าใจถึงปัญหาในพื้นที่ เพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับธีระพงษ์ จันทบุรณ์ (2553) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารงานขององค์การตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพรุพี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้การบริหารงานของ อบต. และเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. การเสนอร่างข้อบังคับตำบล การร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยในหลักการนี้ อบต.นางรอง พบปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการทำงานที่ยังไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่าที่ควร คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมน้อย การแก้ไขปัญหาจึงต้องสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม รับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่ต้น สอดคล้องกับเกชา ใจดี (2557) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใต้ อำเภอสว่างวีระบุรี จังหวัดลำปาง โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของ อบต.วังใต้ ในการแลกเปลี่ยนและรับฟังปัญหาของชาวบ้านให้มากขึ้น ควรมีการปรับปรุง

การทำงานของเจ้าหน้าที่ให้มีการทำงานที่ตอบสนองการให้บริการประชาชนให้ดีขึ้นกว่าเดิมและสร้างความสามัคคีในหมู่เจ้าหน้าที่

7. หลักการกระจายอำนาจ

ผลการศึกษา พบว่า อบต.นางหลง มีการมอบหมายการปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่โดยให้อำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันที มีการกระจายอำนาจทางการบริหารและการสั่งการแทน โดยมีการจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งทำให้การปฏิบัติราชการเกิดความคล่องตัว และประชาชนได้รับการที่รวดเร็ว สอดคล้องกับศิริประภา พัดลม (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี พบว่า มีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจให้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัว และปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนผู้มารับบริการ โดยในหลักการนี้ อบต.นางหลง พบปัญหาเกี่ยวกับท้องถิ่นได้รับการกระจายอำนาจเพียงบางส่วน โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากส่วนกลางในหลายเรื่อง ยังขาดความพร้อมในการกระจายอำนาจให้เอกชนหรือประชาชนดำเนินการแทน ซึ่งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา คือ การปรับปรุงกฎหมายกระจายอำนาจ การสนับสนุนให้ประชาชนดำเนินการเองในเรื่องที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ Wit (1967 อ้างถึงใน ทับทิมสยาม สงวนเดชสกุล, 2555, น. 44) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเป็นบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมีได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

8. หลักนิติธรรม

ผลการศึกษา พบว่า อบต.นางหลง ปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน มีการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การให้บริการสาธารณะ คำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน รักษากฎระเบียบในสังคมให้เกิดความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยพบปัญหา คือ ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการบังคับใช้กฎหมาย เกิดความขัดแย้งในการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด ไม่สอดคล้องกับธีระพงษ์ จันทบูรณ์ (2553) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารงานขององค์การตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพยุหี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีการออกระเบียบหรือข้อบังคับตำบลโดยผ่านการเปิดเวทีประชาคมให้ประชาชนมีส่วนในการออกระเบียบข้อบังคับตำบลก่อนที่จะประกาศใช้ ทั้งนี้เพื่อให้

ระเบียบข้อบังคับมีความเป็นธรรมที่ยอมรับของชุมชนและชุมชนยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับนั้น ๆ ดังนั้น อบต.นางหลง ควรรับฟังความคิดเห็นและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงกฎ ระเบียบตั้งแต่ต้น และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัดและลงโทษทางวินัยอย่างจริงจังหากกระทำผิด

9. หลักความเสมอภาค

ผลการศึกษา พบว่า อบต.นางหลง ให้บริการประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ทุกคนจะได้รับการปฏิบัติแบบเดียวกันโดยไม่แบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ศาสนา การศึกษา ถิ่นกำเนิด สภาพร่างกาย ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยบุคลากรทุกคนยึดหลักของการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัว ไม่มีการแบ่งแยกทางด้านต่าง ๆ มีสิทธิและความเท่าเทียม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ สอดคล้องกับศิริประภา พัทธม (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี พบว่า มีการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานให้ถือปฏิบัติด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมและเป็นธรรมกับประชาชนผู้มารับบริการโดยไม่แบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ความพิการ หรือสถานภาพของบุคคล โดยในหลักการนี้ อบต.นางหลง พบปัญหาเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เป็นแบบเดียวกันไม่สามารถสร้างความพึงพอใจและตอบสนองความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการแต่ละกลุ่มที่มีความแตกต่างกันได้ ซึ่งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือการจัดทำข้อมูลเชิงรุกกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และอำนวยความสะดวกให้เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ตามสภาพทางร่างกายเฉพาะบุคคล สอดคล้องกับมนตรี สุขคุณานนท์ (2553) ที่ศึกษาเรื่อง การดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองซอก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า การบริหารและการปฏิบัติงานเกิดความเป็นธรรมแก่ทุก ๆ คนและเกิดความเสมอภาคไม่ว่าจะเป็นประชาชนหรือบุคลากรในหน่วยงาน เช่น การดูแลประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาค ไม่แบ่งชนชั้นวรรณะและไม่เลือกปฏิบัติ

10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ผลการศึกษา พบว่า อบต.นางหลง มีการสนับสนุนการทำงานร่วมกันให้ทุกกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและหาข้อยุติร่วมกันโดยไม่เกิดความขัดแย้ง โดยส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี เช่น การแข่งขันกีฬา กิจกรรมผู้สูงอายุและเยาวชน เป็นต้น การดำเนินงานในองค์กรตลอดจนการให้บริการประชาชนมีกฎและข้อตกลงร่วมกัน มุ่งให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก สอดคล้องกับศิริประภา พัทธม (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี พบว่า มีกระบวนการหรือวิธีการหาข้อตกลง ในเรื่องต่าง ๆ ภายในกลุ่มที่เกี่ยวข้องให้ถือเสียงข้างมาก และปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยในหลักการนี้ อบต.นางหลง พบปัญหาเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันของประชาชน การคิดถึงประโยชน์ของพวกพ้องมากกว่าประโยชน์สาธารณะ ซึ่งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิด

จิตสำนึกและทัศนคติที่ถูกต้องในการหาข้อยุติเพื่อประโยชน์สาธารณะและสร้างสังคมสงบสุขร่วมกัน ถึงแม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนางหลงจะมีการสนับสนุนการทำงานร่วมกันให้ทุกกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและหาข้อยุติร่วมกันโดยไม่เกิดความขัดแย้ง แต่ความคิดเห็นทางการเมืองและการคำนึงถึงประโยชน์ของพวกเขาพึงพอใจของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นเรื่องที่ควบคุมไม่ได้ การขับเคลื่อนหลักมุ่งเน้นฉันทามติจึงต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดจิตสำนึกและทัศนคติที่ถูกต้องควบคู่ไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ส่วนกลางควรปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จัดสรรงบประมาณและบุคลากรให้สอดคล้องกับภารกิจที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ธรรมาภิบาลเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในหมู่บ้าน/ชุมชน และภายในองค์กร เช่น การสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดทำโครงการ/กิจกรรม ขับเคลื่อนธรรมาภิบาล เป็นต้น

1.3 ผู้บริหารควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสร้างธรรมาภิบาลในพื้นที่โดยแต่งตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ ทั้งภาคประชาชน เอกชน วัด โรงเรียน และหน่วยงานราชการ

1.4 ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและให้มีแผนการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลโดยจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมกับการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 อบต.นางหลง ควรสร้างการรับรู้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจในองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล และตระหนักถึงความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการ ตลอดจนเข้าใจบทบาทและอำนาจหน้าที่ของตนเองในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 อบต.นางหลง ควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และประชาชนในการกำหนดแนวทางขับเคลื่อนธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง

2.3 อบต.นางหลง ควรจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล โดยกำหนดตัวชี้วัดผู้รับผิดชอบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2.4 อบต.นางหลง ควรส่งเสริมให้ประชาชน ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดเวทีประชาคมหรือกิจกรรมอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 3.1 ควรสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และประชาชนทั่วไปต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการของ อบต.นางหลง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ
- 3.2 ควรศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำผลการศึกษาย้ายผลไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- 3.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- เกษรา ใจดี. (2557). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใต้ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง [รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ไม่ได้ตีพิมพ์].
https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2557/mpa40757kc_tpg.pdf
- ณฤเบศร์ อ่าวสกุล. (2560). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลฉวาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช [รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ทับทิมสยาม สงวนเดชสกุล. (2555). หลักธรรมาภิบาลนำประสิทธิภาพการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จริงหรือไม่. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 1(3), 38-47. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/245165/165840>
- ธีระพงษ์ จันทบูรณ์. (2553). การบริหารงานขององค์การตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพรุพี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี [รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พงษ์ศักดิ์ ศักดิ์พงษ์. (2551). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี [รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มนตรี สุขคุณานนท์. (2553). การดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี [ปัญหาพิเศษปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. (2561, 13 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก.

- รัชฎาธิปไตย อุปลัมภ์ประชา. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 6(1), 12-25.
<https://ejournals.swu.ac.th/index.php/MBASBJ/article/view/6018/5651>
- ลัดดา ผลวัฒนะ. (2557). ธรรมาภิบาลกับการบริหารมหาวิทยาลัย. *วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(2), 16-27. <https://journal.lib.buu.ac.th/index.php/edu/article/view/4708/1914>
- วิจิต บุญสนอง. (2554). *แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี* [รายงานการวิจัย]. วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ศิริประภา พัดลม. (2564). *การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยหิน อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี* [รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สถาพร วิชัยรัมย์. (2563). *ธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ*. <https://pa.bru.ac.th/2021/09/12/goodgovernance/>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2567). *การดำเนินการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)*. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. <https://itas.nacc.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. พรีเมียร์ โพร.
- สำนักพัฒนาและส่งเสริมธรรมาภิบาล. (2564). *แนวทางการยกระดับธรรมาภิบาลสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2558). *ธรรมาภิบาลสากล*. https://www.soc.go.th/?page_id=5398
- สำราญ บรรจง. (2551). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี* [รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนางหลง. (2564). *แผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลนางหลง*. องค์การบริหารส่วนตำบลนางหลง.
- อังคณา ปากเกร็ด. (2562). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสามง่าม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม* [รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.